

Josep Serrano (coord.), **Miscel·lània 1, Puig Salellas. En homenatge**. Societat Catalana d'Estudis Jurídics, filial de l'Institut d'Estudis Catalans, Barcelona, 2011

Antoni Mirambell*

La Societat Catalana d'Estudis Jurídics, filial de l'Institut d'Estudis Catalans, acaba de publicar *Miscel·lània 1. Josep M. Puig Salellas. En homenatge*. Edició coordinada per Josep Serrano Daura. Barcelona, 2011. Amb aquesta obra, la Societat Catalana d'Estudis Jurídics enceta una sèrie de publicacions, la qual no podia tenir una millor inauguració que aquesta publicació en homenatge, ben segur molt merescut, a Josep M. Puig Salellas.

En la presentació de l'obra, la Junta de Govern de la Societat Catalana d'Estudis Jurídics així ho fa constar i explica, d'una banda, que l'edició d'aquesta obra col·lectiva culmina l'homenatge que va retre a Josep M. Puig Salellas a la seu de l'Institut d'Estudis Catalans el dia 19 de març de 2009 i, d'altra banda, que és la primera d'una sèrie editorial destinada a homenatjar juristes del nostre país amb una activitat multidisciplinària.

Certament, es tracta d'una obra que es pot definir com una miscel·lània en un doble sentit: pel fet que conté, d'una banda, la bibliografia, tot i que només amb referència, dels diversos escrits sobre temes heterogenis, en forma de llibre o d'article, del mateix homenatjat i, d'altra banda, recull diversos treballs de diferents autors, com a col·laboracions amb motiu de la present publicació d'homenatge. És una obra, doncs, que té un contingut heterogeni i altament interessant, per a més persones d'aquelles que vàrem tenir el goig de tractar sovint Puig Salellas, i que s'estructura en quatre blocs diferents.

El primer, es dedica a la semblança de Josep M. Puig Salellas; el segon recull les intervencions i la conferència que tingueren lloc el mateix dia de l'acte d'homenatge a Josep M. Puig Salellas, el 19 de març de 2009, a la seu de l'Institut d'Estudis Catalans, organitzat per la Societat Catalana d'Estudis Jurídics; el tercer, recull diverses col·laboracions de diferents autors i, finalment, el quart bloc incorpora una única recensió. Tots els escrits, que s'estructuren segons aquesta sistemàtica, es recopilen amb motiu del que es pot considerar el segon i, per tant, doble homenatge, que significa la mateixa publicació de l'obra, a més de l'acte institucional de fa tres anys.

* Antoni Mirambell, catedràtic de dret civil, Universitat de Barcelona.

La semblança de Josep M. Puig Salellas la fa el seu amic, també notari i amb vinculació empordanesa, Robert Follia i Camps. Aquesta semblança s'estructura en dues parts. La primera, titulada «Josep M. Puig Salellas. Vida i obra», es divideix en tres etapes («del naixement fins al notariat», «Puig Salellas, notari» i «Puig Salellas a Barcelona: el notari i l'home públic») i s'escriu amb voluntat de donar una visió unitària de Puig Salellas per tal de fer, tal com diu textualment el mateix autor, «... un recorregut per dates de totes les seves activitats, que anaven en augment, ja que no deixava mai les anteriors ...» i amb voluntat de deixar constància que l'autor se sent «deixeble seu i ahora deutor». La segona es titula «Reconeixements, homenatges i bibliografia de Josep M. Puig Salellas», de manera que s'hi fan constar els reconeixements en forma de condecoracions, premis i dedicacions d'espais públics, les necrològiques (entre les quals, segurament pel fet que es recullen les publicades a la premsa diària, és explicable que no hi figuri la que li va dedicar la nostra revista), les sessions d'homenatge en record de Puig Salellas i, finalment, la seva bibliografia, la qual es classifica en diversos apartats, que, si bé tenen el denominador comú dels seus dos grans temes —la llengua i el dret, amb el rerefons del país—, manifesten l'activitat multidisciplinària de l'homenatjat. A la bibliografia, doncs, es diferencia entre: A) Llibres, B) Reculls d'articles, C) Articles de dret lingüístic i D) Articles de dret, classificats segons «Dret civil» —part general, drets reals, dret d'obligacions, dret de família, dret de successions—, «Dret mercantil», «Dret públic», «Dret notarial», «Dret fiscal» i «Altres publicacions no pròpiament jurídiques relacionades amb el dret».

L'acte d'homenatge constitueix el segon bloc de l'obra, de manera que s'hi recorda l'acte solemne del 19 de març de 2009, a la seu de l'Institut d'Estudis Catalans, organitzat per la Societat Catalana d'Estudis Jurídics, i s'hi reproduïxen les intervencions que s'hi varen fer i la conferència que s'hi va pronunciar.

Pel que fa a les intervencions, s'hi apleguen nou escrits destacats, precedits per les paraules d'obertura de l'acte, a càrrec del president de l'Institut d'Estudis Catalans, Salvador Giner. A banda de la intervenció del notari, igualment empordanès, Francesc Torrent, que fa un repàs documentat, pròxim i eloqüent de la vida de Puig Salellas, les altres són intervencions institucionals, que fan palesa la pertinença de Puig Salellas, en un moment o altre del seu llarg recorregut, a diverses institucions. Concretament, aquestes intervencions són efectuades pel vicepresident de la Secció de Filosofia i Ciències Socials de l'IEC

(Ricard Torrents), pel president de la Societat Catalana d'Estudis Jurídics (Josep Cruanyes), pel degà del Col·legi de Notaris de Catalunya (Joan Carles Ollé), pel president de la Comissió Jurídica Assessora (Tomàs Font), pel president de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya (Josep Delfí Guàrdia), pel president de la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona (Miquel Valls), pel secretari de la Fundació Noguera (Lluís Jou —en nom i substitució del president, Juan José López Burniol, que no va poder assistir a l'acte) i, finalment, pel president d'Òmnium Cultural (Jordi Porta). Totes aquestes intervencions, no caldria dir-ho, enalteixen de manera justa l'excel·lent personalitat de Puig Salellas.

En la conferència, amb el títol «Josep M. Puig Salellas, el dret i la llengua: aproximació a un jurista militant», el catedràtic de dret administratiu de la UAB i actual director de la *Revista de Llengua i Dret*, Antoni Milian i Massana, després de constatar que l'obra de Puig Salellas en matèria de dret lingüístic és molt extensa i que, per tant, no és el moment ni el lloc adequats per a fer-ne una exposició completa (encertadament, fa una remissió al llibre que en recull els estudis més importants i que amb el títol *Doble oficialitat i llengua pròpia. Dues llengües i un territori. Textos de Josep M. Puig Salellas* ha estat editat per Ester Franquesa i Lluís Jou i publicat per Fundació Noguera-Marçal Pons, 2009) destaca les tres aportacions més importants de l'homenatjat en matèria de dret lingüístic. Efectivament, en la conferència s'expliquen el tres eixos que conformen la base teòrica del dret lingüístic a Catalunya i que se centren en els conceptes de «doble oficialitat», «llengua pròpia» i «normalització». Cal coincidir amb el conferenciant que es tracta de les aportacions més incisives i les que han deixat més empremta.

Pel que fa al tercer bloc, relatiu a les col·laboracions, té un contingut molt diferent i els treballs es presenten agrupats en quatre categories: notes personals, dret i institucions, història i altra temàtica.

Les notes personals són realitzades per Josep M. Bricall (Universitat de Barcelona. Agence d'Évaluation de la Recherche et de l'Enseignement Supérieur), «Josep Maria Puig Salellas, president del Consell Social de la Universitat de Barcelona»; per Marc Carrillo (catedràtic de dret constitucional de la Universitat Pompeu Fabra, conseller del Consell de Garanties Estatutàries), «Josep M. Puig i l'autonomia de Catalunya» i per Víctor Pou (IESE Business School, Universitat de Navarra, conseller de la Comissió Europea), «Josep Maria Puig Salellas en el record».

Sota el títol «dret i institucions», s'hi agrupen cinc treballs diferents. Encarna Roca Trias (catedràtica de dret civil de la Universitat de Barcelona. Magistrada del Tribunal Suprem) ofereix un estudi sobre «El Tribunal de Cassació de la Generalitat republicana: la història d'una tradició prohibida». Es tracta d'un treball que és conseqüència d'una conferència, feta el 28 de setembre de 2009 a l'antiga seu del Tribunal de Cassació, encarregada per la Societat Catalana d'Estudis Jurídics a l'autora amb motiu de la presentació de la base de dades que conté totes les sentències del Tribunal de Cassació i creada per la referida Societat. Eugeni Gay Montalvo (magistrat del Tribunal Constitucional) presenta el treball «El dret fonamental a l'honor: contingut, regulació i doctrina constitucional». Thomas Gergen (catedràtic de dret civil, història del dret i dret internacional privat. Universitat del Sarre, Saarbrücken) col·labora en aquesta edició d'homenatge a Puig Salellas, amb motiu de la relació que varen tenir per la *Revista de Llengua i Dret*, amb el treball «Dret comparat en matèria de parelles estables: Illes Balears, Alemanya i França». Albert Lamarca i Marquès (Universitat Pompeu Fabra) hi col·labora amb un treball dedicat a la «Col·lació de donacions i successió en dret català», on s'expliquen les contradiccions i la manca de coherència de la normativa vigent en els art. 464-17 a 464-20 del llibre IV del Codi civil de Catalunya, treball que també ha estat publicat (tot fent-ne constar la procedència) a *La Notaria. Revista del Col·legi de Notaris de Catalunya*, número 1/2011, pàg. 44-61. Jordi Figa López-Palop (notari), amb el títol «Algunes reflexions sobre l'elaboració de la Compilació», aporta aquest escrit que va constituir la seva ponència dictada en el col·loqui sobre la Compilació de 1960, celebrat a la Universitat de Cervera l'octubre de 2008.

La part relativa a «història» inclou el treball de Josep M. Sans Travé (acadèmic i director de l'Arxiu Nacional de Catalunya) titulat «Els testimonis aliens a l'orde en el procés contra els templers a la península ibèrica (1309-1310)» i el de Mariela Fargas Peñarrocha (Universitat de Barcelona) «Dot i mobilitat social: ficcions de poder en la Barcelona de l'edat moderna».

En el darrer apartat, dedicat a «altra temàtica», s'hi incorpora una aportació del notari Juan-José López Burniol que amb el títol «La «conversió» de Miguel Hernández Pons», es publiquen les paraules que va pronunciar a l'Ateneu de Maó, el 12 de juny de 2009, en l'acte d'homenatge a qui va ser notari de Maó i, també, de Barcelona, Tortosa i Terrassa.

En darrer terme, el quart bloc incorpora una recensió, que és escrita per Josep Serrano Daura (UIC) i que es refereix, precisament i de manera molt elogiosa,

al llibre *Doble oficialitat i llengua pròpia. Dues llengües i un territori. Textos de Josep M. Puig Salellas* editat a cura d'Esther Franquesa i Lluís Jou i publicat a Barcelona, Fundació Noguera-Marcial Pons, 2009.

Finalment, en relació amb la significació de la personalitat de Josep M. Puig Salellas, cal recordar que el número 48 (desembre de 2007) de la *Revista de Llengua i Dret* ja es va fer ressò immediat del seu traspàs, que va tenir lloc el 26 de maig d'aquell any. D'aquesta manera, es va dedicar el davantal d'aquell número de la revista a la seva necrològica, escrit que se'm va encomanar a mi mateix i, a més, s'hi varen publicar, a la secció de «notes i informació», dos treballs més, un de Lluís Jou i Mirabent amb el títol «Entre el rigor i la ironia, amb lucidesa. Notes sobre Josep M. Puig Salellas» i l'altre de Juan-José López Burniol amb el títol «Puig Salellas, un patriota d'avui».

En aquella necrològica, després de recordar els aspectes i els càrrecs més importants de la seva biografia, que es podien resumir en el sentit que havia estat un il·lustre jurista i patriota català, compromès, per tant, amb la seva nació i partidari del fet que el dret, la llengua, la cultura i l'economia en són els seus fonaments essencials, es volia expressar, puntualment i des d'un lloc preferent de la revista, un record viu i emotiu, com també un reconeixement i l'agraïment per la seva dedicació i vinculació a la nostra revista. D'altra banda, es volia, també, destacar la seva decisiva aportació a la teoria catalana de la doble oficialitat i a l'atribució de valor jurídic al caràcter de «llengua pròpia», com a fonaments de l'actualment més desenvolupat dret lingüístic de Catalunya.

Tot això no obstant, Josep M. Puig Salellas va fer i va escriure moltes més coses de cara a la nostra recuperació nacional, sobretot en l'àmbit del dret privat de Catalunya, tal com es pot comprovar amb la lectura de la miscel·lània que ara ressenyem. Precisament, en aquesta lenta i feixuga recuperació nacional, trobem a faltar el seu capteniment i la seva influència.

En definitiva, doncs, la lectura d'aquesta publicació que ressenyem és molt altament recomanable per repassar l'acte solemne d'homenatge a Josep M. Puig Salellas i per resseguir la vida i l'obra d'una molt il·lustre personalitat catalana compromesa amb la llibertat del seu país.